

A lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény a szerkesztőség nevére küldendő.

Kiadóhivatal:

Strausz Sándor könyvkereskedése. Ide küldendők az előfizetési díjak, nyilatkozatok és hirdetések.

Telefon szám 34.

MURAKÖZ

magyar és horvát nyelven megjelenő társadalmi, ismeretterjesztő és szépirodalmi hetilap.

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . . . 8 kor.

Fél évre . . . . . 4 kor.

Negyed évre . . . . . 2 kor.

Egyes szám ára 20 fillér.

Hirdetések jutányosan számítottak.

Nyilvántartási szám 50 fillér.

Felöljáró szerkesztő:

ZRINYI KAROLY.

Főszerkesztő:

MARGITAI JÓZSEF.

Kiadó és lapigazgató:

STRAUSZ SÁNDOR.

Március 15 . . .

Mikor a tavaszi szellő első lágy fuvalma végigömlik az ébredő természet pazar kincsein s a mosolygó napugrós szűzi csókok lehel a feltámadt Élet bársony homlokára, akkor, mintha a magyar szívekben is a felébredt hazaszeretet szent érzése új életet lehelve bele a megdermesztett erekbe s friss bimbókat varázsolna a megfagyott virágövekbe.

A nagy Természet ébredésével együtt — ilyenkor a balzsamos levegő tavasz idején — fel-fel ébred Árpád késő unokáiban is, legalább évenként egyszer, a Magyar haza szeretetének lángoló tüze s ennek lobogó fénye mellett, bárcsak rövid időre is, de elvonulnak lelki zavaimei előtt a magyar történelem dicső tavaszai: 1848. március 15-ének szívet-lelket felhevítő emlékei.

A magyar szív ilyenkor, mintha hevesebben dobogna, a lélek mintha bensőségeiben érezne s az egész magyar haza fölött mintha ünnepi harangok szent muzsikája zúgna!

És joggal, mert bár vérell szerzett hazánk történelme telve van dicsőségesebb-nél-dicsőségesebb korszakokkal — hiszen őseink csodás tettei valamikor egész Európára bámulatát lelkelítették s vitezségek népeket és nemzeteket hajtott rabigába, sőt volt idő mikor fél Európa rettegett a magyar kard hatalmától — mégis a magyar történelemnek nincs dicsőségesebb, nincs szebb, nincs magasabb korszaka, mint az a 48-as szabadságharc, melynek felejthetetlen emlékeit évenként együtt ünnepeljük a csodás természet ébredésével.

A Zrínyi-vár kisértete.

Történelmi regé.

Írta: Kőváry Ottó.

Abban a szomorú időben, mikor a jó-szomszédok a szent István örökét csákszálmájának tekintették s minduntalan idegen kezek tegegették a belviszályok által marcangolt testét, a gráci belső-ausztriai kamara is szemet vetett a buja-termékű Muraközre.

Az elidegenítésre megvolt bennük a jó szándék, csak alkalomra vártak. Végre Zrínyi Péter fogságrásvételével ez is bekövetkezett s a kamara Würzburg kormányzatát az élen meg is ragadta az alkalom s addig mesterkedett Bécsben, míg legfeljebb helyen kivittá, hogy Zrínyi Péterné, Frangepán Katalin és leánya felügyelet alá helyezésének gondjaival a gráci kamarát bízták meg.

A megbízatásnál fogva most már nemcsak az elárult Muraköz birtokbavételének útjait egyengették, hanem a Zrínyi Péterné által időközben elrejtett családi kincsről is kezdet akartak tenni. Ennek előlése céljából minden kieszárlható módon megkönyvezték Zrínyinét, de tervük hajótörést szenvedett az asszony állhatatosságán.

Hogy a kincset mégis megszerezzék, Würzburg ördögi praktikáival ráveit egy gyóntató atyát, hogy a kincs rejtékéülének titkát gyónás közben vegye ki Zrínyinéből s nekil árulja el. Ezen égb-

A magyar nép e harcban önmagát multa felül. S amikor letépte karjairól a rabzsolgás évszázados bilincseit, akkor tulajdonképpen fényesen beigazolta az egész világ előtt önálló, szabad állami élet folytatásához való jogosultságát.

Az olyan nemzetnek, mely egy porba tiport oroszán módjára önkézevel huzza ki testéből a beléje döfött tört és ereje végső megfeszítésével talpra áll, hogy gyilkos ellenfele szemébe nézzen: az olyan nemzetnek élnie kell és élni fog örökké!

Nincsen árva, nincsen elhagyottabb nemzet a világon, mint a magyar!

Magános szakla módjára egyedül áll egy olyan tengernek a közepén, melynek örökké haborgó hullámai, minden oldalról folyton hozzáverődnek s iparkodnak ledönteni azt. De, bár évezredek fenállásunk alatt ezek a gonosz indulatu hullámok már nem is egyszer, de többször át is csaptak fejünk fölött — a magyar nemzet mégis él és élni fog mindaddig, amíg a 48-as dicső események által szíveinkbe cseppeltetett szabadságszeretet szent érzése ki nem vesz belőlünk.

Egyetlen egy nemzetnek sincs olyan égető szüksége a szabadság iránti lelkesedésre, mint a magyarnak.

Nálunk ez a lelkesedés egyenesen nemzetfenntartó tényező.

Pusztán ez a lelkesedés s a szabadságunk iránti végtelen rajongás az, amely száz ezreket képes tegyverbe szállítani, ha bajban van a haza. S mert ume, állami önállóságunk, egzisztenciánk, nyugodt, csendes meg-

élhetésünk függ ettől a szent rajongástól — kötelessége azt minden igaz magyar embernek, a maga szíve oltárán mennél bensőségteljesebben, mennél odaadóbban ápolni.

A XX. század modern socialista és kozmopolita elvei nap-nap után ujabbnál újabb támadást intéznek e szent érzés ellen. E támadások ellen fel kell vértözünk magunkat s ne legyen magyar kebel, kit a támadások áldozatul ejtenének.

A közeledő ár egyre jobban fenyeget bennünket, de ép ezért építsük fel már most szívünk oltárán a szabadságszeretetnek azt a meentsvárát, mely majd szükség esetén minden támadás ellen megvédelmez minket.

A mindennapi élet gondjai s a megélhetés ezerféle baja között sok magyar ember megfélekedzik azokról a szent kötelességekről, melyekkel az ő édes hazájának tartozik.

Szép és nagy hazafias ünnepélyek, melyeken százazrek forrnak össze a multak dicső emlékeinek felidézésében, hivatottak arra, hogy e kötelességek elhanyagolásának útját állják.

Az 1848-i nagy események évenként való ünnepélyes megütlésének legnagyobb fontosságát is ép ez a körülmény adja meg s március 15-ike ép azért egyike nemzetünk legnagyobb hazafias ünnepélyének, mert egy hosszú éven át legalább ezen az egy napon zarándokol el minden igaz magyar ember a szabadságszeretet örök forrásához: az 1848-i események dicső szent emlékeihez.

Zarándokoljon el hát ma is e hazának minden magyar érzésű polgára e szent helyre szívja magába a szabadság édes ízét!

kiáltó bünt a páter tényleg elkövette s a kamara a titok birtokában a tömörked kincset meg is szerezte, miáltal a testben-lélekben megtört Zrínyinét földönfutó szegénnyé tették.

Az isteni büntetés azonban nem késett, mert midőn a páter, hiszegése utáni első vasárnap misézni indult s felépett volna az oltár lépcsőjére, a hívek szemeláttára az oltár elsőtétült és egy nagy csattanás után a páterről a templomi ruha lehullott, ő pedig fekete macskává változva kiszaladt a templomból.

Az eset Grácban nagy félelmet okozott. A rémtület fokozta az újabb hír, hogy ugyanakkor Würzburgot a fekete macska teljesen szétmarcangolta.

Ez a hír elterjedt az egész tartományban. Sőt átcsapott Muraközbe is, hol a nagy félelmet mekkétfőztette az a szárnya kapott hír, hogy a fekete macska a váralatti rejtékutban tartózkodik s éjjelenként kihallatszik a rémes nyávogása.

Tényleg, a nagy fekete macska, melynek nyelve a farkához volt növe, a felbujtójának elpusztítása után a Zrínyi-vár rejtékutjában húzódt meg. Őrizte a családi kincs tres rejtékéülét.

A páter büntetése abban állott, hogy hét évig macskaképben, étlen-szomjan őrizze az általa elárult rejtékéülét. Ezen hét év alatt havonként, azon a napon, amikor a gyónás titkát elárulta, éjjelkor megjelenik a bosszúdálló angyal, és lángpallossal addig üldözi, míg össze nem rokad és akkor nyelvéit és testét összedarabolja.

Az angyal eltávózása után pedig megjelennek méltó cimborái, az ördögök, szédarából tagjait összerakják s az első kakasszóra feléledve, ismét visszavánszorog földalatti rejtekéülére, hogy a kincs tres helyét tovább őrizze.

A hetedik év végén is csak akkor szűnik meg a földi szenvedése s csak akkor mehet az alvilágba méltó helyét elfoglalni, ha árulása napjának éjjelén valami jó lélek megszánja s vizet önt a hét év óta viz után sóvárgó szájába. Ha ilyen szándék lélek nem akad, akkor a szenvedése ismét előlri kezdődik.

Történt azonban jóidőre, a bűnhődés utolsó hetedik évfordulóján, hogy egy vallásos és asszony a haldokló szomszédja kívánságára papért ment s amint az egyik keresztutnál elhaladt, keserves macskanyávogás ötlötte meg (ült). Mindjárt tudta, hogy ez elátkozott macska az. De jó szíve (az akkor is rosszjúu emberek ugyan azt beszéltek, hogy az asszonyi kíváncsiság) győzedelmeskedett félelmén, oda ment s minthogy látta, hogy szomszúság gyötri, a közeli mocsárból két markával vizet merített s a macska szájába öntötte.

Alig érintette a víz a macska száját, körülölte a föld megnyílt s az asszony rémtületére a macskát szöröstől-börsötől elyenlte.

Igy szabadult meg a Zrínyi-vár a kisértettől s azóta a vár környékén elátkozott lélek nem mutatkozik többé. Azaz, hogy mutatkozhatik most is, csakhogy nem veszik észre.

S gyűjtsa meg lelkeben egyszerűsége és megvénnyolcas Nagyk emléke iránti kegyeletének fátyolait s azok lobogó fénye mellett fogadja meg, hogy a magyar szabadság iránti rajongó lelkesedésének tűzét szívéből kialudni soha sem hagyja s hogy érte, ha szükséges, életét és véréit is feláldozza!

Kelemen Ferenc.

Művésztelep a vármegye tüdőbetegel javára.

A statisztika évről évre kimutatja, hogy a Dunántul legtöbb embert Zalavármegyében ragad el a tüdővész. A vármegyei sajtó ugyiszólván naponként rámutat ezekre a szomorú számadatokra, amelyek hangosan kiáltják a társadalomnak, hogy ha utjába akar állni a degeneráció jeszülő veszedelmének, védekezzen a pusztító népbetegség ellen, amely a nyomoruság kunyhóiból az iszákosság és a bűn tanyáiról indul ki s vészes gyorsasággal terjed és pusztít.

A magyar társadalom azonban nehéz megmozdítani, még nehezebb áldozatkészre hangolni s a következetes munkának megnyerni. A tüdővész elleni védekezéshez pedig az emberbaráti célokért lelkesedő szív, áldozatkészesség és következetes társadalmi munka kell, hogy a védekezés szükségességének tudata átlásson azokra a helyekre, ahonnan a vész kiindul s megmenthesük azokat, akik még megmenthetők, megvédjük azokat, akik a veszélyektől ki vannak téve. A társadalomnak önvédelmi harcra kell kelnie a legveszedelmebb népbetegség ellen.

Csodálatos, hogy ezt a nagy feladatot éppen vármegyénk közönsége nem méltányolta eléggé, holott a tüdővész napról napra szeméink előtt szedi az áldozatokat.

A múlt évben végre megalakult a tüdővész ellen védekező vármegyei egyesület. A vármegye vezető férfiai, a főispánnal s az alispánnal együtt, vették kezükbe a szervezés munkáját. Ezidőig azonban az egyesület nem tehetett semmit, mert anyagi eszközei nincsenek, ezek nélkül pedig az egész vármegyére kiterjedő szervezetet sem lehet megalapozni.

Zalavármegye alispánja a társadalom részvételének és áldozatkészességének felkeltésén s az anyagi eszközök megszerzésén fáradozik. Ezt a nemes törekvést szolgálja az a nagyszabású művésztelep is, amelyet március hó 22-ikén Zalaegerszegen rendeznek.

Az estély műsora fényes lesz. Olyan művészi erők szerepelnek, akiknek neve és nagy művészi tudása biztosítja a sikert. Meiszner Dénesné Bligh Eldina urasszony, aki Joachim mester egyik legkitünőbb tanítványa, hog dúszamokat ad elő, Mikovich Zóra urhölgy, zenetanárnő kíséretével. Dr. Orava Zsigmondné, Bodó Klára urasszony, nagynevű budapesti hangversenyekesnek két számot foglalt le. Deák István, Magyarország egyik legelső gondokanművésze, a nagy Popper tanítványa, szintén részt vesz az estélyen. Dr. Billa János nagykanizsai orvos, jeles zongoraművész, dr. Orváné urasszony kíséri, de önálló számmal is szerepel. Kelety Ármánd lapszerkesztő prologót szaval.

Árvay Lajos alispán, mint a tüdővész ellen védekező vármegyei egyesület elnöke, a meghívóhoz meleghangú kérelmet csatol, amelyben arra kéri azokat, akik az estélyen nem vehetnek részt, hogy a belépő jegy megváltá- a címén támogatásuk az egyesületet s küldjék meg a belépő jegy árát Hutter Ferenc vármegyei irodaigazgató címére.

Hisszük, hogy a kérelem megtalálja az utat a szívekhez s az egyesület tehet egy lépést előre, nagy céljai felé.

A pécsi per.

(Folytatás és vége.)

A muraközi s a horvátországi horvátok között egy óriási nyelvi különbség van, úgy, hogy ezek ugyiszólván meg sem értik egymást. Hiába is kezdenék hát az agitáció horvátul, mert ezt a muraköziek nem értnek meg. Ott túl a Dráván tudják ezt nagyon jól, azért kezdték el azt a lassú, fáradságos, de annál biztosabb munkát. Át akarják gyurni horvátul a nép muraközi nyelvét! Ez az a munka, ennek szolgálatába állott Lajtmann György. Elkezdte az iskolában, hogy a gyerekek már ott tanulják meg, bevitt a templomba, hogy a nép már ehhez szokjk hozzá, hogy idővel, ha majd a mai fiataliság telserdül, már mind a horvát irodalmi nyelven beszéljen, mert ekkor le fog hullani az az egyedül válaszfal, mely Muraköz Horvátországtól elválasztja s kik egyik lesznek nyelvben, egyik lesznek érzésekben is s meg fogják csinálni a Nagyhorvátországot!

Ha átolvasták Önök igen t. Esküdt uram az inkriminált cikket, megállapítják, hogy itt tulajdonképpen nem is forog fenn rágalmazás. Mert hat mi is az a rágalmazás? Rágalmazni annyit, mint valakiről oly tényt állítani, mely valóságos esetben az ellen, kiről állítattok, büntető vagy felelősségi eljárás von maga után, vagy mely azt a közmegevetésnek teszi ki. — Az pedig, aki az állírt nyelvet terjeszt, hogy hazafiatlan, nem büntethető, s akiről ez állítatik, nincs is kiveve a közmegevetésnek. Ha valaki hazafiatlan, nem érez velünk, nem szereti nyelvünket, fajnkat, hanem egy más nemzet fiának vallja magát, az lehet kifogástalan becsületes ember, — csak nem magyar, — az nem bűn.

Ha azonban Önök Esküdt Uram — mit én ugyan nem hiszek — úgy találják, hogy rágalmazást vagy becsületsértést tartalmaz a cikk, ugy azért kérem a vádlottak felmentését, mert állításukat bebizonyították.

Hogy Lajtmann az állírt nyelvet terjesztette, azt bebizonyítottuk. Most térjünk át arra, hogy miért vitte, illetve juttatta a gyermekeket horvát iskolákba, zárdákba. Kétségtelen, ugyebár, azért, hogy majd ha elvégezték Zigráiban iskoláikat s visszajönnék majd Muraközbe, mint ügyvédek, orvosok stb. legyenek neki hűséges munkalásai a nagyszláv eszmék terjesztésében s Muraköz elhorvátosításában. Ugyanezt a célt szolgálta annak a történelem könyvnek a terjesztése is, mely minden sorában a magyarság ellen izgat s melynek egész tartalma Muraköznek Horvátországhoz való tartozandóságáról beszél.

Ezek után áttérve a vád többi részére, beigazolást nyert, hogy Lajtmann György azt hirdette a templomban, hogy milliómostól 30 K-át lopni bocsánatos s nem halálos bűn. Ez nem népevelés, hanem a népek a rossz útra való csábítása. Ha intelligens emberek lársaságában magyarázta volna Lajtmann, hogy mi a halálos s mi a bocsánatos bűn, a vallás-erkölcs szempontjából, még megbocsáítható lett volna, de a tudatlan népek azt mesélni, hogy milliómostól 30 K-át lopni szabad, csak meg kell győnni s meg lesz bocsáítvá, ez már bűn, mert az az intelligens ember azért nem ment volna mindjárt lopni, de a tudatlan nép, kik közül bizony

elofordul, hogy egyik-másik a máséboz nyúl, papjának tanácsa után nyugodt lélekkel fog lopni a gazdagabbtól, mert hiszen papja szerint ez nem bűn, ezért bocsánat jár, csak meg kell győnni!!

Beigazolást nyert, hogy a templomszolgát azért dobta ki Lajtmann, mert magyar érzelmű volt s vett helyette egy horvát érzelmű Beigazolást nyert, hogy Horvath Ferencet kidobta a templomból, testvérét pedig a templomban meppofozta. Beigazolást nyert, hogy a haldoklónak azzal adta fel az utolsó szentséget, hogy betegsége Zalaó képviselő okozta. Mindezek után azt kérdem Lajtmann Györgytől, hogy összeférhetőnek tartja-e papi méltóságával, hogy a templomban verekedjk, polozkodjk, hogy egy 77 éves embert, ki 27 évig állott az egyház szolgálatában, csak azért, mert magyarérvélmű, kidobalja az egyház szolgálatból s kenyér nélkül hagyja? Összeegyeztethetőnek tartja-e papi méltóságával, hogy amikor az utolsó kenetet adja fel, azzal vigasztalja a haldoklót, hogy betegségét a kerület képviselője okozta, mert arra s nem a másokra szavazott? Én azt hiszem, hogy főmagánvádló, maga is nemmel felelné e kérdéseimre!

Ezek után igen t. Esküdt Uram: már csak egy kére-em van Önökhöz. Állítsák szembe az ebben a perben egymással szemben álló két érdeket. Az egyik érdek lesz a magyarság érdeke, mely a két vádlottnak sem anyagi, sem személyi érdeke nincs e perből s e per előzékenyeből; ők k zárólag a magyarság érdekeért szállottak síkra, szereltek maguknak kellemetlenségeket, izgalmakat — ezzel szemben áll a másik érdek: a horváttság érdeke, de egyáltal Lajtmann Györgynek személyi érdeke is. Mert ha Lajtmann György megnyeri ezt a pert, akkor folytathatja tovább aknamunkáját háborítlanul, melyért meg fogja kapni jutalmát; ha elveszt, Kotorból el kell távoznia, de majd gondoskodik róla a zagrábi szentszék, mely őt mártírnak fogja tekinteni s megjutalmazza valami zsiros horvátországi plébániával.

Arra is kérem kell Önöket igen t. Esküdt Uram, hogy ne hagyják magukat félrevezetni a főmagánvádló politikai szereplésétől. Ugy akarja működését feltüntetni most, hogy ez nem a horváttság érdekében, hanem a néppárt érdekében történt. Ez azonban csak arra volt jó, hogy pert hintsen vele az emberek szemébe, hogy politikai működésével még jobban magához edesítse az embereket s a politika ürügye alatt megnyerje őket a maga nagyhorvát eszméinek.

Amikor meghozzák a verdiktet Esküdt uram, kérem Önöket, gondoljanak arra, hogyha a vádlottakat elítélik, szabad lesz az útja Muraközben a horvát izgatásnak. Senki sem fog merészlni szót emelni ellene, mert félni fog, hogy úgy jár, mint mi, hogy elítélik érte, — ha azonban benünket felmentenek, mi megerősödvé, új kedvvel, bizalommal a független magyar bírák iránt fogjuk folytatni küzdelmünket ott, ahol elhagytuk!

K Ü L Ö N F É L É K.

A mártír jelöltekhez.

— A Lajtmann ügyben. —

Győzött az igazság! A Haza védelme
Bűn nem lehet soha,
Hisz ki edes anyját tépni, rugni hagyja,
Becstelten mostoha
Magyar bíróságunk fejére korona,
Ahogy érzett, itélt —
Házasszeretőre, nemzetbecsülésre

Hódítá meg egy tért.

Ti mártírteltek: Zrínyi és Pataki
Tineket bábrós ma minden magyar,
Vörös csuszátok eszent se tőrje
Ha a honnak bárki ártani akar.
Legyetek csak részen, rőt varjak kárognak
S vérszóján koringnek szép hasánk fölött,
Zászlóval a kéaban járjatok elől csak
Honát féltő nép áll hátatok mögött.
Bíró ítélte diadom tintekek,
Honvédés erénye érdemeitek,
Alapot lenget ma a Haza felétek
Éltesen az Isten soká bennetek!

Zombory Gyula.

— **A főispán Nizzában.** Sipeki Balás Béla dr., Zalavármegye főispánja, nejevel rövid tartózkodásra Nizzába utazott.

— **Rendkívüli vármegyei közgyűlés.** Mint-hogy a községi és körjegyzők illetményeinek szabályozása tárgyában hozott 1913. 60 t. c. végrehajtásával kapcsolatban körrendelet értelmében szükségessé vált munkálatok hosszú időt igényelnek: rendkívüli közgyűlést hívtak össze március 16-ikára, melynek tárgyát a becsülő bizottsági tagok megválasztása fogja képezni.

— **Eljegyzés.** Odor Gyula kir. segéd-tanfelügyelő jegyet váltott Matolay Etelkával Nagykanizsán.

— **A pécsi pör utóhangjai.** A pécsi pörnek következményei sajtóságot formában nyilatkoznak meg. Abelyett hogy Lajtmann György Muraközöböl elkotródnék, aláírásokat gyűjt, nem tudni mi okból. Abelyett, hogy elhallgatnának azok, akik eddig a hullámokat felkavarták, brosurát készülnek küzdeni, melyből a közönség »elfogulatlan« feljegyzések alapján, »tárgyalagos« képet szerez a per lefolyásáról. S mindezek teletében azon fáradoznak, hogy a Cecilia-egyesület egy pár napos tanfolyamot rendezzen Csáktornyan a muraközi kántorok számára, hogy a templomi új, értsd illir énekek betanítására őket beoktassák; s gyűjtenek a Hrvatskában a horvát sabborban elhangzott interpellációból kifolyólag egy, Drávavásárhelyen felállítandó horvát tannyelvű iskola felállítására. Az első adomány, 10 K, már befolyt erre a célra. Ez iskolának felállítására reciprocitásból remél engedélyt a naiv »prava« iz pokrajine« azokért a Julián-iskolákért, melyekért a magyarság megmentésére horvát területen állítottak fel

— **A nagykanizsai szemkórház.** Tehát a nagykanizsai szemkórház megiesz. A ki-küldött bizottság a kismemelt telket megte-kintette s a felterjesztett jelentés alapján Grósz Emil dr. egyetemi tanár, trachomaügyi kormánybiztos leiratot intézett Nagykanizsa polgármesteréhez, mely szerint a jelentéshez a maga részéről is hozzájárul s sürgeli, hogy a város lasson hozzá a telek megszerzéséhez s a kórház mielőbb való felépítéséhez. Érte-sülésünk szerint a szemkórház praxisába az összes szembetegségekkel veszik fel s külön-nösen a szemoperációra fognak nagy súlyt helyezni. Trachomás betegekkel csak mérsé-kelt számban fognak a kórházban elhelyezni.

— **Királyi kitüntetés.** A magyar keres-kező világ egyik kiváló tagját Mauthner Ödön magnagykereskedőt és törvényes utódait Ótel-sége a magyar királyi főlvimvelési minis-ter ur előterjesztése díjmentesen a magyar nemességgel Jánoshegyi előnévvel tüntette ki Ezen kitüntetés általános rokonérzessel találkozik, mert Mauthner Ödönnek a hazai magtermelés, magkereskedelem és kereszlet terén elért sikereit jutalmazza. Megbizható-ságáról ismert cégének, amely az idén ün-

nepli 40 éves évfordulóját, sikerült a kül-földön is kivételes eredményeket elérni. Nagy-segítője van az öreg, de még mindig fiatal Mauthner-nek két fiában Mauthner Alfréd és Mauthner Pál-ban, akik szintén páratlan szorgalommal és nagy szakudással viszik tovább előre e világhírű céget előnyére és díszére a magyar kereskedelemnek.

— **Nyilvános köszönet.** A helybeli alsó-foku iparostanonciskolába járó tanoncok ma-gyar nyelvbeli előmenetelének megjutalmaz-sására a Csáktornyai Takarékpénztár 30 s a Muraközi Takarékpénztár 20 K-t volt ke-gyes a gondnokság rendelkezésére bocsátani, amiért hálás köszönetet mond Graner Miksa gondnok.

— **Köszönetnyilvánítás.** Morandini Bá-lint úr a Csáktornyai első iparos temetke-zési egyesületnek 60 koronát volt szives adományozni, miért is a fenti egyesület há-lás köszönetét nyilvánítja az elnökség.

— **Eljegyzés.** Herlinger Ernő jegyet vál-tott Friedrich Elzával Szentelőkár.

— **Adomány.** A Muraközi Takarékpénz-tár 80 s a Csáktornyavidék Takarékpénztár 40 K-t volt szives adományozni a Csáktor-nyai Ker. Nőegyesületnek, melyért hálás kö-szönetet mond Özv. Bernyák Károlyné, elnök.

— **Alkohollelenezs előadás.** Az alkohol terjedése ellen országos liga alakult a fővá-rospan, melynek tagjai időközönként kiszáll-nak, hogy előadást tartsanak. Csáktornyan is lesz ily előadás. Az egyesület titkára, Kristóf Domokos, érkezik le Csáktornyára március 24-én s a növendékek részére, mi-niszteri rendeletre, délután 3—4-ig előadást tart. Folytatólag a nagyközönség részére is hajlandó tartani előadását az alkoholizmus kérdéséről. Ha jelentkező közönség lesz, ak-or Kristóf Domokos titkár d. u. 5—6-ig tartja meg előadását ugyancsak a tanító-képző-intézet rajztermében.

— **Helyreigazítás.** A folyó hó 4-én a városháza tanácstermében lefolyt ünnepély-ről szóló tudósításunkba rossz szedés követ-keztében értelemzavaró hiba csúszott be, amit ezennel helyreigazítunk. Eszerint a nem hivatalos tisztelgések során a járás hatóság-ról, Szalmay József főszolgabíró úr üd-vözölte a kitüntetett tanítókat.

— **Felvételi pályázat.** A vallás- és köz-oktatásügyi m. kir. Miniszter Urnak 21403 sz. rendelete értelmében az 1914/15 iskolai-évre a csáktornyai m. kir. áll. elemi népis-kolai tanítóképző-intézet I. osztályába ösze-sen 36 növendék vétetik fel és pedig teljes fizetéses helyre 18, félidjas helyre 8, ingye-nes helyre 4, készpénzsegélyes helyre 2, segély nélküli bejárónak 4 növendék. A teljes fizetésesek 30, a félidjasok 15 K-t fizetnek pénztárába. A készpénzsegélyes havonkint 15 K ösztöndíjat kap. A kérvényhez a kö-velkező okmányok csatolandók. 1., születési bizonyítvány, 2., iskolai bizonyítvány a meg-előző évről és a f. é. értesítő, 3., tisztí orvosi bizonyítvány a folyamodónak a tanító-pályára alkalmas voltáról, 4., segélykérés esetében hiteles közösi bizonyítvány a szü-lök vagyoni állapotáról s a kiskorú gyerme-kek számára hiteles családi kimutatás. Csak oly éptelmű és zenei hallással bíró tanulók vétetnek fel, akik 14. életévüket már betöl-tötték, de 18 évesnél nem idősebbek s akik a polgári vagy középiskola 4-ik osztályát sikeresen elvégezték. A végleges felvétel az intézeti orvos véleményétől s az ének-hal-lásbeli vizsgálat eredményétől függ. A vallás-

és közoktatásügyi m. kir. Miniszter Urhoz címzett folyamodványokat az előírt okmá-nyokkal együtt 1914. május 31-ig kell a csáktornyai m. kir. áll. el. népiskolai tanító-képző-intézet igazgatóságánál benyújtani a folyamodó lakóhelyének, az utolsó posta és vármegye feltüntetésével. Csáktornyan, 1914. március 5-én, Zrínyi Károly igazgató.

— **Tűz.** Damásán a mult héten tűz volt. Vrbán István háza gyulladt ki, ami a ház-tuladajdonosnak 4000 K kárt okozott. A kár biztosítás folytán megtérül.

— **Butorcsarnok-szövetkezet.** Budapest, VIII. Üllői-ut 18. és VIII. József-körút 28. Magyar ipar-művészek eregeti tervei alapján készült, modern butorok és teljes lakberendezések. — Az ország legrégibb és legnagyobb lakáberendező szövetke-zete, fennáll a budapesti asztalos iparostűllet véd-nöksége alatt két évtizede. Állandó kiállítása 120 mintaszobával a főváros elsőrangú látványossága. Csarnoka nyitva reggel 8 órától esti 8 óráig.

— **Közgyűlés.** A helybeli Muraközi ta-karékpénztár rt. február hó 28-án tartotta meg 33-ik évi rendes közgyűlését. A köz-gyűlésén Mózes Bernát intézeti aligazgató elnökökt. Az elnök a megjelent részvénye-seket meleg szavakkal üdvözölte, majd a mult évi mérleg-és eredményszámolt terjesz-tette a közgyűlés elé, amit az egyhangulag tudomásul vett. A közgyűlés tudomásul vete-le az igazgatóság és felügyelőbizottság jelen-lését és a feimentvevnyt az igazgatóságnak és felügyelőbizottságnak megadta. Az elért 56126 38 K. nyereség hovafofordítása iránti igazgatósági javaslatot a közgyűlés egyhan-gulag helyben hagyta. A nyereség felosztása a következő: 600 dr. 500.-koronás névér-tékű részvény után osztalék a 55-korona K 33,000.- A rendkívüli tartalékalap gyara-pítására 6000 korona. Az igazgatóság 10%-os javadalmazása 5200 K. A tisztviselők és a szolga jutalmazására 3350, jétékony és közhasznú célokra 750 K. fordított. A jövő évi számlájára átvitel 7826 38 K. Az alapszabályok értelmében az elnök, igazgató, aligazgató, négy igazgatósági tag, valamint a felügyelőbizottság egyévi működési ideje lejárván, a közgyűlés a választást megejtette, amelynek során elnöknek Horváty Lajost, igazgatónak Morandini Bálintot, aligazgató-nak Mózes Bernátot, igazgatósági tagoknak Gráner Mór, Morandini Román, Neumann Samu, Prusatz Alajost, a felügyelőbizottság-ba dr. Viola Vilmost elnök, Neumann Si-mont, Zoór Dénest rendes, ifj. Morandini Bálintot és Neumann Vilmost póttagoknak továbbra is egyhangulag megválasztotta. Az indítványok során dr. Hidvégi Miksa részvé-nyes elismeréssel emlékezik meg ugy az igazgatóság és felügyelőbizottság valamint a tisztviselői kar szorgalmas és erdmes működéséről; különös elismerésére méltatja pedig Baumann Zsigmond intézeti főköny-velőt, aki a mult évben ülte meg 25 éves évfordulóját intézeti működésének, amely idő alatt buzgóságának, kiváló szakértelmének számos tanujelét adva, az intézet érdekeit mindig szívén viselte. Ezt a közgyűlési jegy-zőkönyvben különösen kiemeli és megörö-kíteni kéri, amit a közgyűlés általános he-lyesléssel vesz tudomásul. Az elnök a meg-jelent részvényeseknek ismételt köszönetet mond megjelenésükért és az ülést bezárja.

— **Az állam a vakokért.** Miniszteri ren-delet érkezett le a törvényhatóságokhoz, hogy a vármegye területén élő, testi és szellemi képzettségüknek fogva kiképzésre alkalmas vakokat írják össze, hogy azokat elhelyez-hessék.

Predplatna cína je:

Na celo leto . . . . . 8 kor
 Na pol leta . . . . . 4 kor.
 Na četvert leta . . . 2 kor.
 Pojedini broji koštaju 20 fill.

Sve pošiljke, kaj se tiče zadržaja novinah, se imaju poslati na ime urednika vu Csáktortnya

Izdateljstvo:
 knjizara Strausz Sandora
 kam se predplate i obznane pošiljaju.

na horvatskom i magjarskom jeziku izlazeći družtveni, znanstveni i povučljivi list za puk
 Izlazi svaki tjeden jedenkrat i to: svaku nedelju.

Obznane se poleg pogodbe i fai računaju.

MEDJIMURJE

Odgovorni urednik:
ZRINYI KÁROLY.

Suradnik:
PATAKI VIKTOR.

[Izdatelj i vlasnik]
STRAUSZ SÁNDOR.

Wied herceg vu Triesztu.

Kak svakoga kralja, tak i Wied hercega s velikom paradom su čekali i gori prijeli vu Triesztu. Herceg je nad Drezdu, München, Salzburg i prek Villacha došel petoga marcíuša ob deveti vuri na trieszki Staatsbahnhof. Kad je hercegov vlak doletel od Opera na varaški hatar, na Molo Santa Theresan postavljeni štuki su dvajstičetiriput slavni ogenj dali. Zatem su odmah na taborska ladjak se oglasili štuki. Čeli varaš je lépo nakinčeni bil. Na svakoj hiži je zastava bila i vnožna naroda se žurilo na Staatsbahnhof i proti morskomu postajalištu. Na kolodvoru su nazočni bili: Hohenlohe herceg, Isztrije i Trieszt varaša predstojnik, Löffler Ferenc admiral, vu Triesztu ležećem ladjam zapovednik, Hínke general, Kudelka admiral, od taborskih ladjah svi zapovednici, varaški poglavari i albanski poslaniki su čekali novoga albanskoga vladara.

Po deveti vuri nekoju minutu potlam je doletel hercega zosebni vlak na kolodvor. Na Molo Santa Theresa odredjeni štuki opet su snovič stotčetiriput ognja dali. Na peronu čekajući velikaš, poglavari i stanovnici slavno su kričali »hurra!« kad je herceg smeuć vuu stupil iz kućije. Najpredi je pomogel ženi doli dojt, koja je takodjer veselo pozdravila obćinstvo. Zatem je Hohenlohe herceg s nekojom réćjom pozdravil novoga vladara i prekazal mu je tamošnje velikase. Herceg je svakomu ruku dal, enda pak je stupil pred 97-ga regimenta tam postavljenju kompaniju. Kompanija je nanizala od regimenta zastavu, banda pak je predi nemškoga, potlam pak ozstrak himna zaigrala. Wied med velikim krićom i veseljom je

stupil vu automobil i med pukom je odpeľjal se vu morskú postajališće. Pri Riva Francisko Josepho nakinčeni motor čun čekal, na kojim se je odpeľjal na Taurus taborski jacht. Ovdí su opet nazdravili hercega, koj je odmah na razpravu pozval zapovednika. Taurus jacht opoldan je ostavil Triesztu.

Vu Albaniju još smírom se buniju i protěsteraju najmre pak vu Elbaszan okolicí proti kersćanskomu vladaru. Više obćinah, vu kojih mohamedani stanujuje se je sbunilo. Podjednoma tu i tam krvne bitke trajaju. Vu Elbaszan okolicí su sve željeznice gori strgali i uništili. Med Durazzo i med Valonom su telegraf i telefondrote sve strgali

Poleg epiruskih bunah med vladari razprava traje. Odlučili budeju, da sami europeiski vladari budu tam red napravili. Vu Epirusz i okolicu medjunarodnu soldaciju budu poslali. To najbolje San Gutano taljanski od svunešnih poslov ministar zahćeva. Albania još nema soldaciju, albanski žandari pak sami nikaj nemorejo proti buntarom, koji su s dobrim oružjem oburuzeni. Europeiski vladari su obećali hercega, da kad vu Durazzo dojde scćelom jakostjum ga budu podpirali. Bez ove podpíre herceg bi jako vu zloćesti položaj došel, jerbo bez soldacije nići on ne bude mogel nikaj veliko zapovedati buntarom. Od druge strani pak su zapovedali grkom, koji sad još vu Albaniji stanujuje, da do marcíuša 15-ga najdoli denejo oružje i naj budu podložni Wied hercegu, ali pak se naj vunpobereju iz Albanije, drugać je s oružjem budu nato presilili.

Marcíuša četrtoga vu Durazzo prijeli su

dva navadne srbske tergovce, pri kojih su više bombih i vnoگو dynamita našli. Tak mislijo, da su to né tergovci, neg srbski officiri, koji tam špijoniju i buntaju naroda. Buntovnike pred soldački sud budeju predtavili.

Iz Pétervara píseju, da i ruski car je itak nazadnje dozvolio dal, da Wied herceg bude albanski kralj. Zavezda tak stojju stvari i ako grki nebudu se suprotivili nadalje, mir bude nastal vu Albaniju. Ali kak se sve to vidi, Wied herceg još vnoگو bude pretrpel i vnoگو posia bude imel, doklam mu vu njegovim orsagu stalni mir se nastani. Ma mu željimo to, kak najpredi.

Pećuški sud.

Da je pećuški sud tak lépo se dovršil, po jednoj strani je dr. Rosofszy Elek fićkalijušu treba zahvaliti, koj je, kakti branitelj svojim lépim govorom dokazal sudbenomu stolu i prisežnikom, kakvo buntarju delaju nekoji kapelani i administratori vu Medjmurju. Ravno zato čeli govor budemu pred naš narod predstavili.

Blagorodan kraljski Sudbenistol! Postuvani prisežnici! Jeden posel, jedna stvar stojju pred Vami, kakov posel, kakva stvar je morebiti još né došla narazpravu pred Vas. Pred prisežnike s veksinomama takve stvari spadaju, koje proti človećjemu življenju su zagrešile, ili pak takve, koje su vu novinah nekoga vu poštenju uvredile. Naš posel takodjer pod ovu drugu stvar spada, jerbo nešći misli, da smo ga uvredili. Ali ovu je čisto druga stvar, jerbo tu néje od poštenja réć. neg je od života i od blaga. Život je: — Medjmurja život, blago je:

Zgodba Eötvös Karla.

Zgodilo se je jenput, da je kralj sve ablegate od léve stranke dal dozvati gori vu Beć pred sebe, gdje je nje onda — zakaj, zakaj né — srdito i nemilosrdno zašpotal. Žalostno su po tom stupali naši zastupniki doli po stupah iz kraljske dvorane. Išli su do jednoga prvoga hotela u blizini, i tam se svi tiho spojili oko stolah.

Med opozicijoj je onda bil takaj glasoviti, treći magjar, govornik i marljiv opozicionar, vodja léve stranke: Karel Eötvös. On pak je zakasníl, da ide z ablegatim vu Beć pred kralja. Zakasníl je zavolju jednoga silnoga posla. Bilo mu je iz srca žal, da se takaj i on nemre kralju predstaviti. Nazadnje se je nikak ni mogel zdržati doma, — mora da i on odide za drugimi. To si ravno nišće nebi želil, da bi svi drugi ablegati bili pohvaljeni, i na dvorni obed pozvani, samo on né. Taki si sedne na brzovlak, i odjuri z vlakom vu Beć.

Bil je već grdo zakasnul, jerbo drugi ablegati su već svi do jednoga se razišli.

Ali sve ovo je ni baš Eötvösa jako paćilo. Kaj more, se žuri po stupah gor u dvoranu. . . . . Pita ga kralj:

— Kaj hoćete?

— Velićanstvo! Ja takaj spadam k opoziciji. Nekoliko sem brš zakasníl, pak sem samo ve mogel dojt . . . — izmucá Eötvös.

— A tak, i vi? Onda me morate sada poslušati. — Ovak je rekel kralj i počel ovde sipati svojega srda na ablegata. Sve mu je nabrojil, povedal, prespotal, kak i one druge.

Lahko si sada mislimo, da se je dalje ablegatovo lice ni držalo na smeh. Zlovoljan i do kraja prevaren, do vuh crleni kak pijan je stupal pomali doli po stupah. Kada je već bil vani na ulici, je ni znal kam bi isel? Pak se jenput samo nećesa zmislil i ide do prvoga hotela, kak je to pri ablegatih obićajno i on, né da bi znal, da su već tam nutri prijatelji, gdje se žalostiju.

Kada je stupil vu hotel, su ga taki spazili svi drugi zastupniki, te se mu zabezekjenomu svi počeli veselo smijati, ar su

svi dobro poznali svojega vítēja i dobro su nadalje znali, zakaj se je dopašćil zajniji?

Ali prije, kak bi se ova komedija dalje tirala, vezda najjenput počne Eötvös pripovedati jednu svoju pripovest, koj je on uvěk imel pune žepe. Počel je pripovedavati:

»Vu vremenu Marije Terezije je bilo. Vu starim Budim je onda bivala jedna zala židovska devojka. Ova devojka se je hotela prekrstiti, jerbo — zaljubila se je smrtno vu jednoga krsćanskoga feš dečka. Onoga deštriktuša židovske vere i crkve predstojniki su pak bili segurno svi trdi i pobožni izraelci; pak su na jedni crkveni sednici jednoglasno skrićali, da devojki nigdar nepodpišuju dozvole, i da nikada neprivoliju, da bi si ona zela jednoga krsćanskoga dečka za muža.

Puci je to do né bilo dosti. Nikak se ji je ni sve to dopadalo. Néje mirovala, svikak je probala, ali sve je bilo zabadav. Nazadnje je odšla gor vu Beć do cesarice i kraljice Marije Terezije. Tam je visoki ženski puca sve povedala, i zatuzila bez-

Magyarskoga orsaga jedna lépa okrajina: Medjimurje.

Zakon tak govori, da takve stvari se pred sudbenim stolom, pred prižešnici moraju razpravljati, to je u ovim položaju morebiti nam na veliki kvar. Kvar pak nam je zato, jerbo gde Medjimurske novine izhajajo, tam poznajo ljudi kakov život je u Medjimurju, tam bi nas leži prizrneli kak tu, jerbo vi gospoda prižešnici dalko živite od Medjimurja, dalko živite od narodnosti, vi u takvim položaju živite gde néga narodnosti, gde svaki človek jeden tak, kak drugi jednako ljubi i poštuje svojo domovinu. Vi ste u takvim položaju, kak on zdrav človek, koj ljudsko nevolju samo od drugoga čuje, ali sam ju ne čuti. Zato vas molim, probajte svoju čulnost u takov položaj složiti, kak dabi u Medjimurju živeli.

Premislite si, da tam na granici, gde od jednoga kraja horvatska, od drugoga štajerska nevolja grozi se orsagu, stojijo dvé persone na bašči, kojim je jedna najtežeša, ali s jednom réčjom i najlepša dužnost: drobnu dečicu vučiti na sve, kaj je dobro za dušu, za telo i za našu lépu domovinu. Obtuženi bolje braniju tam orsaga, kak čela armadja za hiljada štuki. Oni odgajaju našu dečicu, kak treba svoju domovinu ljubiti, oni se boriju za Magyarski orsag i za magyarske pravice, morebiti bolje, kak jeden orosan.

I kad mi sdalka vidimo, da njihova muka, njihovo teško delo već ima uspjeh, tojest kad vidimo da njihove pravične réči i pravičnu navuk se je već zateleljal (tamnošnju) narodu vu srce i vu dušu, dojde snenada jeden zagrebački plebanuš, koj bi ovim vu ovi teškoći s celom jakostjum napomoć moral biti, mesto toga, da bi mir, ljubav i radost nazveščal, počme buniti naroda, počme rušiti sve onu, kaj su drugi svelikim trudom i s velikim terplenjom zaidali. Vu ime Boga i vu ime vere počme takve navuke tak vu cirkvi, kak i na vulici razširjavati med narodom skojemi navuki izdaje svoju pravu domovinu. Naši domodroćci branili su se jedno vréme protiv izdajniku, ali kad su vidli da po ovim putu svoj cil nemoreju postići, pograbilo su za

pero i spisali su vu novine, da čeli svet zna kakov človek je došel vu Medjimurje i kakov cil ima. Kak orosan pograbi nemilosrdno onoga, koj mu mlade bantuje, tak su i ovi vu veliki sili pograbilo pero, da nam na glas daju: vu pogibelji je domovina! Budite nam napomoć!

Slučajno vu Medjimurju je takov položaj, da kakti politični okrug pod Magyarski orsag, a vu cirkvenim poslu pak pod zagrebačku biskupiju spada. Žalostno je i to megjimurčanom, jerbo oni kakti dobra deca svoje domovine sdušom i stéлом su za Magyarski orsag. Nečeju oni čuti od toga, da bi je od Magyarske zemlje gda odružili. Opet odruge strani Horvatski orsag smirum blodi i senja, da Medjimurje se pod Horvatsku mora računati. To je ona zanimivost, gde se Magyarska s Horvatskom pojednoma treska. Da pak se to more dogadjati, iz Zagreba takve svećenike pošilaju vu Medjimurje, kojim je vu putnicu zapisano, da medjimurskoga puka morajo na zagorce preobratiti. Dakle ovi svećeniki su zato tam poslani, a né zato, da Bogu i Magyarskomu orsagu služiju. Zagrebu su to jedni, jedini pomoćnici.

Medjimurskoga naroda poslovica ovak govori: »Svet je po popi gori došel, svet po popi doli bude došel!« Mi znamo, da to néje istina, ali i to znamo, da pop najbliže stoji k narodu. Narod se zaufa vu svojega svećenika i ako on hude navuke deli med svojemi ovcami, nešči mora biti, koj naroda rezsvéti.

Zagrebačka nadbiskupija po cirkvenim putu sa svećenici hoće medjimurski narod k Horvatskomu orsagu preklopiti i ravno svrhu toga ovim je za vodju Lajtman György kotorskoga administratora postavil. Zagrebačka biskupija niti svéčom za ov posel nebi bila mogla bolšega človeka najti, jerbo Lajtman, kakti medjimurski rođenik svojom lukavnom pametjom vu ime vere počel je najpredi illirske pesme i molitve rezširjavati, da stém skim bolje preklopi Medjimurje k Horvatskoj.

Ako Lajtman nebi bil drugo nikaj započel vu Medjimurju, tak to, kaj su sad pošteni svedoci posvedočili, da vu skoli illirski vući katekizama, illirski popéva vu

cirkvi, illirski prodekuje, već je to dosta, da ga svaki pošten človek za izdajnika derži. Naši vrédni medjimurski domodroćci imaju svoj pošten materinski jezik, k čemu je potrebno onda nje na illirske pesme i molitve vučiti? Lajtman stém bi rad podral one sténe, koje denes još med medjimurskim i zagorskim narodu stojiju. Tak bi rad on, da bi se Medjimurje, jedna stran naše magyarske domovine k Horvatskoj preklopilo.

Svaki orsag ima svoj jezik. Jezik je ono dugovanje, koje nas sbraćom skupa derži. Propal je on orsag, koj svojega jezika nepoštuje, ne brani. Svaki zna, kak se vu tudjem, tudjemo veseli, ako ga po svojem jeziku čuje govoriti. Najveći nepoznančić se vu tudjem skup sdržiju, ako čujejo, da jim nešči domovinu ili materinski jezik psuje. Tak niti mi, poštuvarni prižešnici, nememo dopustiti, da vu Medjimurju vu našim orsagu, vu naši domovini nešči nas psuje i mrzi na sve onu, kaj se magyarskoga tiče.

(Drugiput dalje.)

Tudji sad prinasa.

Jeden svežbanil vrtlar je to pitanje predstavil, kaj je tomu zrok, da po naših varašov skorom sveposud štajerski i tirolski sad tržiju? Kak to more biti, kad vu našim orsagu vnožina sadovnogga drevja je najde i velike sadovnjake imamo.

To, da je prinasa lanjsko leto aprila 13 ga velika zmrzlavica i snég uništil sadovni plod, to je né zrok, jerbo po vekših okrajinah gde sad raste, ova zmrzlavica néje naškodila. To pak se stoga vidlo, da makar je kesna zima i zmrzlavica došla vu april mesecu, zato je dosta sada zraslo.

Pak itak kaj vidimo, gde su naši domaći tergovci, koji sadom tergujejo? Néma jih nigdi, barem na pijacu je né videti niti jednoga.

Kaj je tomu zrok? Nekak je već petnajst lét, da je država počela deliti i čepeno drevje k tomu pak i jedini vrtlari vnojo čepih stržiju. Tak računaju, da najmenje 1 milijun čepov se proda vu orsagu na leto dan. Smed ovih čepov veška stran bi već morala i nositi ploda. Poleg toga naši

srčne predstojnike. Marija Tereziji se je puca dopala.

— Vrtla puca si. Idi samo dimo, dobila budeš kak najprije za muža onoga, kojega najbolje ljubiš.

Devojka je potolazjena odišla nazaj vu Budin, a cesarica pak je predsebe nutri dala dozvati svojega komišara.

— Dragi grof, — je rekla Marija Terezija k komišaru — idite taki vu star: Budin, spreiščite svaku falingu, i ako bi predstojništvo bilo krivo, tak onda mi je kaštigajte po zakonu i po példi.

Grof komišar-poslanik je taki odputoval vu stari Budin, i pred sebe dal najpredi dozvati predstojnike.

Devet človekov vu fraku se je postavilo pred njim.

Pita jednoga grof:

— Devet vas ga, svéh skup Jordan?

— Né, deset nas je. Moneša ga ran ve né tu. Odišel je vu Pešt na sejm!

— Dobro! — je rekel grof, i počel čelo stvar preiskavati, nazadnje je došel na

to, da je zaista svemu krivo samo predstojništvo.

Taki je zapovedal hajdukom, da naj vu svakoga predstojnika vudriju taki vručih dvajstipet batin, i još, da naj taki oženiju puca z onim katoličkim dečkom.

Predstojnici su on dan svi prevarjeni i šantavi se sporazišli na dom, a grof pak se je baš pripravljaj, da se odpela nazaj vu Beč.

Ran ve je dimo dobežal iz sejma deseti predstojnik Moneš. Kak stupi vu sobu, nu žena veli:

— Ti Moneš! ran ve ti je bil tu prinasa vu stari Budin kraljski poslanik i komišar iz Beča. Gde hodiš tak dugo? Sve predstojnike je dal dozvati pred sebe, da je pohvali i pozove na večerju, samo tebe ga ni bilo med njimi.

Moneš je frisko pitaj:

— Morti je još ovdii?!

— Ran ve hoće oditi. Žuri se!

Moneš ve — kaj ponorel od veselja se počne vmivati, čistiti, odpravljati, nazadnje pak se obleče vu frak, i šlimanu odeži

proti ošteriji, gde je bil poslanik na kvartéru.

Baš kad do tam dobeži, si sedne grof na kočiju, da se odpelja. Moneš je bil sada još bolje veseli, da je grofa još tu našel, dobežal je do kočije i radostno rekel:

— Hvala Bogu, da sem njih još tu našel excellenc!

— Kaj pak bi ti rad? — ga pita grof — Što si ti?

— Je, ja sem njim Moneš prosim poznizo. . . Moneš! . . .

— Moneš? Kakvi Moneš?

— Je Moneš! Deseti predstojnik. Ja takaj med one druge spadam. . .

Je? I? — veli grof, pak zakrici na hajduke: — onda i na ovoga naložite dvajstipet komadov!

Ovak je rekel grof, i se odpelal. A na Monešovu onu stran, koja pri bitju, i pri sedenju najveć trpi, pak su naložili podpunih dvajstipet batin.

Kutnyák Márton.
Budapest.

sadovnjaki svikak bi morali već takov plod nositi, da barem za naš orsag bi dosta sada mogli imati.

Dakle gde je onda falinga?

Tam je falinga, da naš narod bez razuma počme sadovnjake zasadi. Neima još tuliko znanosti, kak se to mora početi. Sim, tam zasadiju svako fele vrsti, na veliki glas dano sadovno drevje, koje pod našom podnebinom ne vala nikaj. Po ovim putu vnogo drevja se samo odebe sdojde ili pak nerodi. To pak tak dugo bude prisna trajalo, doklam nebude takov red, kak je naprimer vu Tirolu. Tam niti zanikaj nebude gospodar od druge vrsti sada poval, kak onoga, koj je tam sprobani, zakojega svaki zna, da je ravno za onu podnebinu stvorjeni. Za kojega zna, da mu je on zrak i ona zemlja povoljna. Dakle naprimer od jabuk ili od hrusek samo dvé, tri vrsti sadi, za koje napré dobro zna, da po vremenu hasna bude imel odnjih.

S vun toga, pak se znaju i hoceju znati, kak človek mora se sadovnom drevom baviti. Na leto višeput špricaju drevje s bordoi vodom, zelenom šveinfurti vodom, s thanatonom ili dentrinnum, kak je vre da potrebno. Tam néje sad cerviv, ne dojde nanjega hrdja neg je lépi, da se dopada očima i gustu da je vustam

Naši medjimurčani još smirom tak misliju, da drévo je samo posaditi treba i onda stém smo ves posel već obaviti.

Nekak steška naši ljudi toliku su si dali dopovedati, da trsje obrezavati, zakrivati, špricati ili zveplom posipavati treba, ali da i sadovno drévo ravno tak treba obrezavati. snažiti, knjčiti i špricati, to već nečejo verovati. Takvomu človeku je kvar sadovno drévo saditi. Koj drevje ne brani, koj se za drevje ne brini on nemore od sadovnoga drevja hasna zahtévati. To si svaki človek zapamiti mora. Koj neima vremena s drevjom se baviti, on naj niti ne sadi. Borneš nekaj nas pika, kad staru zapuščenu jabuku ili hrusku vidimo. To su prave gnjézde za svakojačke gusenice i črve, koji nam sveksinoma uništijo čeli plod. Ravno tak nas boli za onoga srđce, koj znanostjom, spametjom i marljivostjom hodi okolo sadovnoga dréva, poleg sebe pak tak nemarnoga suseda ima, koj si niti tuliko truda ne zeme, da bi barem gusenice obral i poštono sfondal. Poleg takvoga suseda néje moči s nikakvom znanostjom lépi i čisti sadovnjak imati.

Zato neimamo mi isada i on koj se dozréli, niti vunjem nemamo nikakvu zahvalnost, jerbo sveksinoma je cervivi i fletno počme gnjiliti. Samo tam more sadovno drévo zahvalno biti i samo tam je hasen, gde se već protí svaki nevolji znaju i hočeju braniti. Doklam naš narod nebude to veruval i drevje samo na božju milošču pustí, tak dugo nebudemo imali takvo tergovina sadom, kak naprimer tirolčani imajo.

Kaj sve mora znati, koj poštonoga sadovnjaka si hoče spovati, to drugiput budemu spisali.

KAJ JE NOVOGA?

— **Vu jednu raku.** Iz Máramarosszigeta pišēju da minući tjeden Papp Demeter baka počekal je jeden večer Mednik Anna devetnajst lét staru pucu, odvlekel ju je vu jeden vrt i tam ju je službenom puškom

na smrt strelil. Jak: je bil zaljubljeni vu mladu devojčicu, ali roditelji su ga né k hiži puščali. Kad je puca mrtva se doli zrušila i sam sebe je strelil, odmah je vumrl. Lista je ostavil vu kojem odprošćenje prosi, takodjer i to, da je obedva vu jedni raki naj zakopaju.

— **Četiri občine vu plamnu.** Sudni dan je bil minući tork vu Vasvarmegiji. Jeden dan tri lépe občine je unistil ogenj. Vu Strém občini ceterdeset i devet hiž i sva gospodarstvena stanja je zgorelo. Vu ognju je i jedna četiri lét stara pučka smrt našla. Vasszécsény občini je tridesetpet hiž zgorelo. Répcelak občini stopetdeset hiž i vnogo svakojačkoga blaga se vu plamnu unistilo. Vu Murafüzesu na sreću je samo jedna hiža zgoréla. K tomu pak isti ov dan i vu Szombathelyu je bil ogenj. Još né su prešarčali, kuliko kvara more biti, samo tuliko znaju, da siromaški pogorélci su bez svega ostali tak, da niti za seme neimaju zrnja.

— **Umorstvo.** Wüntscher Ferenc gradčki rodjenik, ceterdesetsedem lét star kočis marcuisa 2-ga vu Hajas gostioni obesil se je. Kad su ga našli već je mrtve bil. Od gazde je 140 korun dobil od kojih je né mogel račun dati. Od straha se je skončal.

— **Sejam.** Trgovački minister pod 12195. brojom dopustil je Drávavásárhely občini, da izvanreda letošnji sejam koj se je navék decembra 13-ga obdržaval, letos se bude decembra 14-ga obdržal.

— **Nagla smrt.** Misics Antal 52 leta star préločki stanovnik marcuisa prvoga hitro je skup opal na pijacu i odmah vumrl. Srčna uzma ga je od svéta spravila.

— **Ceterdeset i sedem vu morju.** Blizu Englezkoga orsaga dvé paroladje su se tresnule. Jedna ladja je takvo luknju dobila, da za dvé vure je vu morje vtunula. Od putnikov 86 su srečno na jednim čunu do brega došli, ali 23 putnikov i 24. matrozov se vu morje vtopilo.

— **Zaklala je muža.** Pies Pavel csicsmánjski stanovnik pijan je došel iz krčme i odmah se je počel svaditi s obiteljom. Tak dugu su larmali, doklam je stareši sin pograbil za požiraka pijanoga oca i počel ga je gutiti. Medtem toga žena je donesla sekiru i tak je poglavi vudrila muža, da je odmah mrtve doli opal. Krvo-loke su zaprli.

— **Na smrt ga je strelil.** Csizsár Imre budimpeštinske policije činovnik prevaril je Gacsó Gyula pisara ženu. Žensku je k sebi odvabil i sampanjerom ju je tak napojil, da je ženska vu pijanščini prinjem ostala do jutra. Vjutro kak mora je dimo odbejžala i sve je povedala mužu, kaj se je s njom dogodilo. Muž opet bez pameti odletel je vu varaš i kupil je revolvera. Stém oburužen je išel na Csizsárov stan. Kad je Csizsár iz službe dimo došel, Gacsó je odmah za njim vu sobu vdrl i za par sekundih petput je strelil na činovnika, koj je mrtve se zrušil doli Gacsó se potlam sam prijavil i taki su ga zaprli, mladoga policajčinovnika pak su svelikom paradom pokopali.

— **Pred vrati.** Vulkán občini Márk Janoš težak skup je živel svojom dragom vu jedni mali kolčibici. Minući petek na večer kad je sđela došel, našel je pred vrati Muresan Lajoša. Taki ga je na red pobral, kaj išče okolo njegovoga stana. Muresan predi

kak bi bil mogel jedno réč odgovoriti, već je mrtve bil, jerbo Márk odmah kak je donjega došel, potegel je iz cizmine sare dugi nož i tak je nesrečnoga človeka vu srđce vpičil, da je odmah mrtve opal doli. Krvo-loka su žandari sudbenomo stolu prék dali.

— **Vu zadnji sili.** Gruič Sandor je pred segedinskim sudu stal sbog tatbine. Gruič je vu jedni fabriki za kočisa bil, ali sbog nekakve male falinge su ga pretirali. Siromak šest dece, ženu i tésa je moral sderžavati, ali službu je zato nigdi né mogel dobiti. Kad su već skorom od glada poginuli, Gruič je pet konjskih pokrocvokral, koje je prodati štel, ali predi su ga vlovili, kak bi to bil napravil. Razmi se, da su ga svrhu toga zatužili. Sudbeni stol je mentalval siromaka od kaštige, jerbo je vu zadnji sili išel krasť, da deci kruha kupi. Nazočnim se je muder sud jako dopal.

— **Mrtvo tělo vu škatuli.** Vu Zsalya občini pod jednim vrtu su susedi jedno škatulu našli. Kad su ju odprli, na veliku čudu mrtvo dēte su našli nutri. Dēte je još onda imelo rubca naphanoga vu vusta. Žandari su taki istragu podigli i za kratko vreme su već vu ruke dobili nečimurnu mater. Nagy Julia služkinja je to bila, koja se je tak štela réšiti svejega špota. Bezdušnu pucu su zaprli.

— **Povodnja.** Još je né jedno leto minulo, da gornju stran orsaga je voda poplavila, već je opet velika povodnja došla na Máramaros varmegiju. Čeli šereg riekih se rezlejšalo: Tisza, Visó, Nagyg, Tarac i Talabor su čele okolice poplavile. Nevolja podjednoma se poveksava, jerbo smirom curi dēžđ i bistri bržni potoki strahovitoo vode pelaju vu rieke. Povodnja je već čeli šereg občinah poplavila. Okolo Máramarosszigeta je najveksé zlo. Čisto je pod vodom Szigetkamara, Técsó, Gyertyániget, Faluszlatina i više okolnih občinah. Dovezda neznaju, da bi se človek bil vtopil, neg drugat je strahoviten kvar. Komaj su moste i pute napravili i popravili, već je opet je voda porušila i odnesla.

Tisza je marcuisa dvanajstoga ponoci ob jedni vuri zišla vun i okolo dveje vure već na četiri kilometrov šerinjavi je tekla. Poleg Huszt varaša Nemétfalud občinu je tak naglo postigla nesreća, da su stanovniki komaj živi vušli pred vodom. Hiže i orsački put su pod vodom. Novoga željeznoga mosta je voda zrušila i odnesla. Vu stanu i vu jesenskim stvah je strahoviten kvar. Visk občina takodjer je oblejana.

Po čeli varmegiji je veliki strah i velika nevolja poleg povodnje. Siromaški narod, koj je lanjsko leto tak vnogo pretrpel svrhu povodnje sad opet ga velika nevolja čeka. Nyereg László főispán za prvu silu je siromakom trideset jezer korun poslal, da barem na kruh budu imali. Od ministeriuma su soldačiju prosili, da napomoč bude vu tak teskim položaju siromaskomu puku. Takodjer odmah su telegrafirali i ministeriumu i prosili za pomoč.

Voda podjednoma raste i veliki strah je, da vu Máramarossziget vdere. Ako se to pripeti, Huszt varaša tak odnese voda, da niti za mesto nebudo znali, gde je bil. Főispán, Szabó Sándor alispán, Szöllössy Antal polgármester, nadalje pak svi kotarski sudci i redarski činovniki su na lice nesreće odšli i kaj je odnjih moguće sve napraviju, da skim menjša bude nesreća i nevolja.

Gabona árak. — Ciena žitka.

mmázsa	1 m.-cent,	kor. fill.
Buza	Pšenica	22.00—
Rozs elsőrendű	Hrż	16.50—
Árpa	Ječmen	14.50—
Zab	Zob	14.00—
Kukoricza	Kuruza suha	14.00—
Fehér bab új	Grah bel	17.00—
Sárga bab	› zuti	16.40—
Vegyes bab	› změšan	16.00—
Kendermag	Konopljeno seme	18.00—
Lenmag	Len	20.00—
Tökmag	Koščice	23.00—
Bükköny	Grahorka	16.00—

Elsőrendű menyasszonyi ke-lengyék, összes fehérnemű árak u. m. vásznak és asztal-neműnk legjobb minőségben és legolcsóbban beszerezhetők

Deutsch Lázár áruházában, Varazdin, Vetrovičev-trg 16. - Telefon 42.

Nagy választék szőnyegekben!!!

KÖHÖGÉS

rekedtség és hurut ellen nincs jobb a **RÉTHY-féle pemetető cukorkánál!**

Millió ember szereti a világhírű RÉTHY-cukorkát, mert rendkívül kellemes ízű, a gyomrot, étvágyat nem rontja. Meghűlé, hurut, köhögés ellen biztosan és gyorsan használj. Vásárlásoknál vigyázzunk és határozottan RÉTHY-félét kérjünk, mivel sok haszontalan utánzata van. Az eredetinek minden egyes darabján rajta van a RÉTHY név.

1 doboz ára 60 fillér, kapható mindenütt.

RÉTHY BÉLA gyógyszerész BÉRESESBARA.

Világos,

hogyan a kávé íze és az illata nagyrészt a felhasznált kávépótléktól függ. — A háziasszonyaink tehát csak a „Valódi“ : Franck:-ot a „kávédaráló“-val választják.

reg. om. 82/26113

Egy nagyobb és egy kisebb félfődeles

sárga hintó

egy

nyári landauer-kocsi, (olajos tengelyű)

egy kisebb

zárt landauer és egy vadász-kocsi,

az üzlet felosztása miatt jutányosan eladó

KREUTZ LIPÓT bérkocsitulajdonosnál

Csáktornya.

850 1-2

Na PRODAJU je

jeden marosec s licencom (Turopoljsko pleme).

Vlah Pál u Ligetváru.

Írógépkellékek

bármely ÍRÓGEPHEZ nagy választékban kaphatók:

Strausz Sándor könyv- és papirkereskedésében, Csáktornyan.

Értesítés.

Van szerencsém a m. t. hölgyközönség b. tudomására adni, hogy **1. hó 15-én Csáktornyan, az Apád-téren levő volt Mráz-féle helyiségben**

női kalapdivat-termet

nyitok. Állandóan raktáron tartok mindennemű legdivatosabb női- és gyermekkalapot, kalapdiszt és kalapalkatrészeket.

Gyászkalapokat, továbbá javításokat és átalakításokat soronkívül, azonnal végzek.

Vidéki megrendelések postafordultával elintéztetnek.

Szíves pártfogást kérve, maradok

teljes tisztelettel

Hirschsohn Aranka

850 2-2

Progress

egészségügyi cigareta hüvely és papír anconarcotice vattával ♦ Kapható: Fischel Fülöp (STRAUSZ SÁNDOR) papirkereskedésében Csáktornyan

Hepp Ede, pekar Csáktornya

Rákóczi-utca híze broj 18. poleg Kraljerskoga suda.

Ima takaj trgovinu
od najbolše vrsti**v a p n a .**

Koji treba za
zidanje, može ga
dobiti u svako doba
doma pri njemu uz naj-
falešu cieniu. Koji treba cieli
vagon dobi vapno čisto fal.
Tržim takaj razciepana
suha bukova drva i
lapora na vagu.

668 54—8

Az Arpád-utca 3. sz. házban egy

nagy pincze

kiadó.

Bővebbet **Strausz Sándor**
könyvkereskedésében.**Grozdciepak!**

Za prodaju je u najbolšim vrstu I.
klas kokvoči 1 i 2 godišnji; nadalje
direkt plodonosan crven Delavare, kao
što Tokaj-Hegyaljaiiski, korjeniti Ripa-
ria Portališ i odlični vini u jeftini ci-
ěni se moreju dobiti.

Molnár Mihály, abaujszántói
stanovnik. :: Cijenik zabadav!

!! Bútorüzlet megnyitás !!

Értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy
a **FIALOVITS** féle üzletet sikerült az örö-
köstől megvennem.

662 1—8

Üzletemet a mai napon megnyitóm

és az összes raktáron lévő árukat **olcsón**
eladom. Eladásra kerülnek: Fa-, vas- és
rézbútorok, szőnyegek, függönyök, min-
dennemű kárpított bútorok.

Üzletemet tovább folytatni szándékozván,
felszer-lem raktáramat a mai kornak megfelelő

legmodernebb bútorokkal

Sok évi tapasztalatom és összeköttetésem
folytán azon kellemes helyzetben vagyok,
hogy a n. é. vevőimet nemcsak hogy **első-**
rendű és **legmodernebb** árukkal szolgál-
hatom ki, hanem **minden** versenyt a fő-
várossal szemben is felvehetek, úgy hogy
mindenki **helyben** szerezheti be **szükség-**
letét.

A n. é. közönség szives pártfogását kéri

SZÉKELY VILMOS Nagykanizsa

864 1—2

Ujdonság!**Paganini
hegedű-zongora**

a legnehezebb hangversenydarabokat művésziiesen játsza.

UJDONSÁG! Mozitulajdonok! A gépész igen könnyen kezelheti a zenélő-
gépet és a képekhez való darabokat választhatja. — Villamoszongorák, Orchestrionok,
Phonola, Ducanola, 700 koronától feljebb. — Zongorák, pianinók, harmoniumok
olcsó áron, részlelvezetésre, jótállás mellett.

Helyettesít egy egész zenekart.

Szállodák, kávéházak, vendéglők, éttermek részére pénzbedobással. — Rövid idő
alatt letérleszti önmagát.

SCHMIDT EDE CSÁKTORNYA.

639

**felséges ízű fehér vagy arany
sárga csemege mézet**

5 kg.-os csinos posta-
dobozokban 10 K-ért
szállít bérmetve a

„MÉH“ a magyar méhészek értékesítő szövetkezete,
Budapest, Váci-ut 108 af. Szakkérdésekben díjtalan felvilágosítás!

668 45—8

Értesítés.

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy Csáktornyan a **Szük-
utca 14. sz. Molnár-féle** házban, tolyó hó 20-án

kristály gözmosó, - fényvasaló és vegytisztító intézetet nyitok.

Bármiféle háztartási fehérnemű tisztítását, mosását, vasalását a leg-
jutányosabb áron elvállalom és gyorsan, pontosan végzem.

Vidéki megrendelések szintén a leglelkiismeretesebben teljesíttetnek.
Szives pártfogást kérve, maradok

teljes tisztelettel

Reinisch Istvánné.

863 1—8

Értesítés. Bécsi bevásárlási utamból a legdivatosabb ta-
vaszi ujdonságokat hoztam magammal u. m.

női-, leány és gyermekkalapok

a legegyszerűbbtől a legelegánsabb kivitelig, ezeknek megtekinté-
sére az igen tisztelt hölgyeket meghívom.

Ugyiszintén nagy választék mindennemű **kalapformákban, ka-
lapdíszekben és kalapalkatrészekben.**

Átalakítások, gyászkalapok rögtön munkába
vétetnek és pontosan szállíttatnak!

Szives pártfogásaikat kérve, maradok

teljes tisztelettel

Kelemen Béla**női kalapdivatáruháza Csáktornyan**

(a postahivatallal szemben).